

PRAWO UCZNIA DO WŁASNEGO WYGLĄDU NA GRUNCIE NOWEJ USTAWY O PRAWACH I OBOWIĄZKACH UCZNIA

Nowa ustawa o prawach i obowiązkach ucznia po raz pierwszy w sposób jednoznaczny reguluje tę kwestię na poziomie ustawowym.

Oznacza to, że statut szkoły nie może wprowadzać postanowień naruszających ustawowo zagwarantowaną swobodę ucznia w zakresie jego wyglądu zewnętrznego.

1. Każdy uczeń ma prawo do kształtowania własnego wyglądu, w szczególności poprzez dobór fryzury, długości włosów, makijażu, biżuterii czy sposobu ubierania się. Prawo to może zostać ograniczone jedynie w przypadkach wynikających z przepisów prawa lub gdy jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa, ochrony zdrowia lub właściwej organizacji zajęć dydaktycznych. Dotyczy to w szczególności obowiązku stosowania odzieży ochronnej podczas zajęć praktycznych, laboratoriów, warsztatów czy lekcji wychowania fizycznego.

2. Statut szkoły nie może nakładać na uczniów obowiązku noszenia określonej fryzury, zakazywać farbowania włosów, wykonywania makijażu, noszenia biżuterii ani wprowadzać wymogu jednolitego stroju, chyba że obowiązek noszenia stroju jednolitego został ustanowiony zgodnie z przepisami ustawy - Prawo oświatowe. Niedopuszczalne jest również uzależnianie oceniania zachowania od wyglądu ucznia, jeżeli jego wygląd nie narusza obowiązujących przepisów prawa lub zasad bezpieczeństwa.

3. W kwestii odpowiedzialności dyscyplinarnej ucznia - szkoła nie może stosować wobec ucznia kar wyłącznie z powodu jego wyglądu, jeżeli mieści się on w granicach prawa. Oznacza to, że sam makijaż, pomalowane paznokcie, farbowane włosy, określona fryzura, zarost czy noszenie kolczyków nie mogą stanowić podstawy do wymierzenia kary statutowej, obniżenia oceny zachowania ani odmowy udziału w zajęciach. Odmienne należy ocenić sytuacje, w których sposób ubioru lub wyglądu narusza przepisy bezpieczeństwa, godność innych osób lub zakłóca prawidłowy przebieg zajęć.

Statut szkoły pozostaje aktem prawa wewnętrznego i nie może ograniczać praw przyznanych uczniowi przez ustawę. W przypadku sprzeczności pomiędzy statutem szkoły a przepisami ustawowymi pierwszeństwo mają przepisy ustawy, a postanowienia statutu pozostające z nimi w sprzeczności nie powinny być stosowane.

Podsumowanie:

Uczeń posiada w szczególności prawo do:

- a) samodzielnego decydowania o swoim wyglądzie, w tym fryzurze, długości i kolorze włosów, makijażu, biżuterii oraz sposobie ubierania się;
- b) ochrony przed stosowaniem kar lub obniżaniem oceny zachowania wyłącznie z powodu wyglądu zewnętrznego;
- c) korzystania z ustawowej ochrony swoich praw w przypadku, gdy statut szkoły wprowadza ograniczenia wykraczające poza dopuszczalne granice określone w przepisach prawa.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 29 maja 2026 r. o zmianie ustawy - Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2026 r. poz. ...), wprowadzająca Rozdział 2a „Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich” do ustawy - Prawo oświatowe, w szczególności przepisy gwarantujące uczniowi prawo do kształtowania własnego wyglądu oraz zakaz dyskryminacji z tego powodu;
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2025 r. poz. 881 ze zm.);
- art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej - zasada proporcjonalności ograniczeń praw i zasada równego traktowania;
- art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej - prawo do ochrony życia prywatnego oraz decydowania o swoim życiu osobistym.

Osoby, które borykają się z problemami prawnymi, a nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, mogą skorzystać z darmowej porady w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu wschowskiego.

Obowiązują zapisy na porady:

- punkt we Wschowie - nr tel. 65 540 89 57/50, 515 856 516
- punkt w Sławie - nr tel. 65 540 89 20
- punkt w Szlichtyngowej - nr tel. 65 540 89 30
- lub rejestracja on-line <https://np.ms.gov.pl>

Porady realizowane w punktach oraz zdalnie.

Artykuł powstał w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie CIVIS SUM zadania publicznego pt.: „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej w powiecie wschowskim w 2026 r.” finansowanego ze środków przekazanych przez Powiat Wschowski. Artykuł jest wkładem własnym osobowym do ww. zadania.